

Dariusz Milewski

Sprawozdanie z konferencji krajowej „Rumunia znana i nieznana : stan badań i wyzwania naukowe w 25 lat po upadku komunizmu”

Saeculum Christianum : pismo historyczne 21, 306-308

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DARIUSZ MILEWSKI

**SPRAWOZDANIE Z KONFERENCJI KRAJOWEJ:
RUMUNIA ZNANA I NIEZNANA. STAN BADAŃ I WYZWANIA
NAUKOWE W 25 LAT PO UPADKU KOMUNIZMU**

W dniu 1 grudnia 2014 r. na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyła się naukowa konferencja krajowa pt. „Rumunia znana i nieznaną. Stan badań i wyzwania naukowe w 25 lat po upadku komunizmu”. Była to druga konferencja z cyklu „Z dziejów Europy środkowo-wschodniej”, zainicjowanego przez Instytut Nauk Historycznych przy WNHIS w roku 2013. Tegoroczna konferencja zorganizowana została we współpracy z Rumuńskim Instytutem Kultury w Warszawie (Institutul Cultural Român) w 25-lecie upadku komunistycznego reżimu Nicolae Ceaușescu. Koordynatorami konferencji byli: dr Monika Brzezińska (Instytut Politologii WNHIS), dr Dariusz Milewski (Instytut Nauk Historycznych WNHIS) i dr Mihaela Dranga (Rumuński Instytut Kultury).

Konferencję otworzył dziekan WNHIS, dr hab. Tadeusz Kamiński. Pierwszy panel, zatytułowany „Rumunia i Mołdawia – znane i nieznaną” rozpoczął mgr Marcin Markowicz, doktorant na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego. Wygłoszony referat nosił tytuł „*Rumunia – historia zapomniana*”. *Co obecny kandydat na studia historyczne wiedzieć powinien o historii Rumunii w świetle podręczników*. Prelegent poddał analizie podstawę programową i podręczniki do historii, obowiązujące w liceach polskich w ciągu ostatniego ćwierćwiecza, pod kątem zawartych w nich informacji o dziejach Rumunii i wcześniejszych państwach: Mołdawii i Wołoszczyzny. Jak się okazało, informacje są stosunkowo rozproszone i nieliczne, jednak z upływem lat – w nowszych podręcznikach – przybywa ich, tak że absolwent liceum może zdobyć ogólną orientację w dziejach rumuńskich. Mankamentem większości podręczników jest brak ciągłości wykładu, który musi być uzupełniany przez nauczyciela.

Drugi referat, zatytułowany *Tematyka rumuńska i mołdawska w pracach dyplomowych na UKSW*, wygłosił dr Dariusz Milewski z Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW. Autor przeanalizował tematykę prac dyplomowych – licencjackich i magisterskich – a także prac doktorskich i habilitacyjnych, poszukując w nich odniesień do kwestii rumuńskich. Kwerenda wykazała, że w latach 2004-2013 powstało siedemnaście takich prac, wszystkie na Wydziale Nauk Historycznych i Społecznych. Prelegent wyodrębnił wśród nich prace, które powstały w poszczególnych Instytutach (Archeologii, Historii Sztuki, Nauk Historycznych, Politologii), jak też zestawiał promotorów, starając się wskazać osoby, które bliżej zajmowały się – bądź nadal zajmują – tematyką rumuńską na swych seminariach. W konkluzji ocenił, iż na UKSW jest małe zainteresowanie tematyką rumuńską, co wynika m.in. z nieznamomości języka rumuńskiego wśród studentów.

Referat *Perspektywy współpracy między polską a rumuńską historiografią w świetle nowych procesów integracyjnych* wygłosił dr Valentin Constantinov z mołdawskiej Akademii Nauk w Kiszyniowie (Academia de Științe a Moldovei). Prelegent opisał własne doświadczenia badawcze i wieloletnią owocną współpracę z różnymi ośrodkami naukowymi w Polsce, co stało się punktem wyjścia do nakreślenia ogólnej perspektywy kooperacji polsko-rumuńskiej w dziedzinie historii. Autor referatu akcentował wysoką skuteczność współpracy pomimo braku oficjalnych umów, które instytucjonalizowałyby poczynania historyków obu stron.

Ostatni referat w pierwszym panelu przedstawił dr hab. Mateusz Żmudziński z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Wrocławskiego. Tematem wystąpienia było *Rzymskie dziedzictwo Rumunii – interpretacje i wykorzystanie propagandowe oraz naukowe*. Autor odniósł się w pierwszym rzędzie do sprawy rzekomej depopulacji rzymskiej Dacji po ewakuacji prowincji przez Aureliana w III w., wskazując na liczne pozostałości rzymskiego osadnictwa, jakie odnajdywane są w trakcie wykopalisk archeologicznych. Prelegent przedstawił także demograficzne aspekty wcześniejszego podboju Dacji przez Trajana oraz niezwykłą dochodowość prowincji, której mieszkańcy zamożnością nie ustępowali innym regionom Imperium.

Po dyskusji i przerwie przystąpiono do obrad w drugim panelu, zatytułowanym „Współczesne problemy polityczne Rumunii i Mołdawii”. Obrady tej części otworzył mgr Piotr Lechowicz, doktorant w Zakładzie Systemów Politycznych i Administracyjnych Uniwersytetu Wrocławskiego. Referent przedstawił temat *Wpływ ordynacji wyborczej na funkcjonowanie systemu partyjnego w Republice Mołdawii*. Z referatu można się było dowiedzieć, że w Mołdawii obowiązuje system d'Hondta, preferujący przy liczeniu głosów duże partie. Pozwala to Mołdawii uniknąć rozdrobnienia sceny politycznej w parlamencie, jednak z drugiej strony w praktyce eliminuje z udziału we władzy znaczną część społeczeństwa, która pozostaje poza wpływami największych partii.

Drugi referat wygłosił doktorant w Instytucie Politologii Wydziału Nauk Historycznych i Społecznych UKSW, mgr Robert Mieczkowski. Tematem wystąpienia były *Romanian populism, electoral clientelism and local barons*. Analizując tytułowy problem na przykładzie rumuńskiej Konstancy (Constanța), referent wskazał na silne wpływy lokalnych „baronów” politycznych, potrafiących skupić w swych rękach władzę i utrzymać ją przez długie lata, w czym nie przeszkadza im obowiązujący system wyborczy. Typowym przedstawicielem takowych baronów jest burmistrz Konstancy, Radu Mazare.

Kolejnym referentem był dr Marcin Kosienkowski z Instytutu Nauk Politycznych i Spraw Międzynarodowych przy Wydziale Nauk Społecznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Referent pochylił się nad tematem *Mniejszości narodowe Mołdawii wobec integracji europejskiej państwa*. Po przeanalizowaniu struktury mniejszości etnicznych w Mołdawii, przeważnie rosyjskojęzycznych, autor udowodnił, że pozostają one wysoce sceptyczne wobec planów integracji kraju z Unią Europejską. Jako przyczyny tego stanu rzeczy dr M. Kosienkowski wskazał silną propagandę rosyjską – również negatywną i uciekającą się do kłamstw na temat Unii Europejskiej – jak też brak rzetelnego przeciwdziałania ze strony rządu mołdawskiego. Obecne władze Mołdawii nie są właściwie zainteresowane w pozyskaniu mniejszości etnicznych dla planu integracji europejskiej.

Z następnym referatem, zatytułowanym *Romania and the Typology of East European Revolutions: Between 'Path-Dependence' and Exceptionalism*, wystąpił prof. Adrian Pop, reprezentujący Faculty of Political Sciences przy National University of Political Studies and

Public Administration w Bukareszcie. Autor na przykładzie zmian, zachodzących w Rumunii, omówił pewien model rozwoju kraju, silnie związany z jego przeszłością i ukształtowanym w niej etosem politycznym. Warto dodać, iż Rumunia jako jedyny kraj bloku wschodniego rozprawiła się w 1989 r. krwawo z własnym dyktatorem, co wyraźnie wskazuje na pewną odmienność przemian politycznych.

W ostatniej kolejności odczytany został referat dr. Bartłomieja Zdaniuka z Instytutu Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, zatytułowany *Pozycja Republiki Mołdawii w polityce zagranicznej Rumunii*. Ponieważ sam autor był nieobecny, będąc zaangażowany jako obserwator OBWE w odbywające się 30 listopada wybory parlamentarne w Mołdawii, jego referat odczytała dr Monika Brzezińska. Autor referatu przeanalizował zmieniający się od 1991 r. stosunek Rumunii do Mołdawii, dochodząc do wniosku, że Bukareszt czynnie wspiera Mołdawię na arenie międzynarodowej, zdecydowanie zaniehbując współpracę gospodarczą. W dziedzinie kontaktów dwustronnych i współpracy przygranicznej można obserwować powolny postęp. Ostatecznie wciąż pozostaje wiele do zrobienia w kontaktach mołdawsko-rumuńskich.

Referat dr. Bartłomieja Zdaniuka zakończył konferencję. Po przerwie obiadowej odbyła się projekcja filmu „Three Days Till Christmas” (Trzy dni do Świąt), reż. Radu Gabrea, Rumunia 2012. Przedstawia on okoliczności upadku Nicolae Ceaușescu widziane oczami uciekającego i ukrywającego się dyktatora i jego żony Eleny. W filmie wykorzystano materiały archiwalne i wypowiedzi uczestników wydarzeń z grudnia 1989 r. Po filmie odbyła się dyskusja, wieńcząca konferencję. Dyskutanci skupili się na problemie krwawego przewrotu w Rumunii, tak odmiennego od dekompozycji systemu komunistycznego w innych krajach bloku wschodniego. Wskazywano na brak woli jakiegokolwiek porozumienia ze strony władz rumuńskich, a jednocześnie determinację narodu i opozycji, zachęconych przemianami w pozostałych państwach.

Zamknięcia i podsumowania konferencji dokonał zastępca Dyrektora Instytutu Nauk Historycznych przy WNHIS, dr Dariusz Milewski.